

ΣΚΡΕΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Το βίντεο αν και λίγο σοκαριστικό νομίζω προειδοποιεί για ένα σενάριο που είναι πολύ πιθανό και αποτελεί ήδη μια πραγματικότητα σε πολλές περιοχές της γης. Εγώ θέλω να εκφράσω τα συγχαρητήρια μου στους διοργανωτές, στην κυρία Ζηλεμένου που με συνάντησε πριν μερικές εβδομάδες για να μου απευθύνει την τιμητική πρόσκληση να βρισκομαι σήμερα εδώ, στον Γιώργο Κρεμλή, τον καλό μου φίλο και σύμβουλο του Πρωθυπουργού σε θέματα περιβάλλοντος με τον οποίο συνεργαστήκαμε κατά την διάρκεια της προεκλογικής προετοιμασίας της σημερινής κυβέρνησης για θέματα περιβάλλοντος. Τον Γρηγόρη Τσάλτα τον πρώην Πρύτανη του Παντείου Πανεπιστημίου, την κυρία McCartney που μας κάνει την τιμή να είναι σήμερα εδώ και να μας απευθύνει τον λόγο της και φυσικά τον κύριο Μιχάλη Χρηστάκη, καθώς πιστεύω ότι η τοπική αυτοδιοίκηση θα πρέπει να λάβει ενεργό ρόλο σε αυτό που πρέπει να αναλάβουμε ως πολιτεία ελληνική και όχι μόνο δίνοντας το παράδειγμα για την ορθολογική διαχείριση και προστασία αυτού του πολύ σημαντικού πόρου που είναι το νερό.

Θέλω πραγματικά να δώσω συγχαρητήρια στους διοργανωτές, καθώς είναι το πρώτο συνέδριο στο οποίο με καλούν και έχει ως θέμα συζήτησης το βασικότερο αγαθό χωρίς το οποίο δεν μπορεί κανείς να ζήσει πάνω από μερικές ώρες. Όσο και αν μιλάμε για βιώσιμη ανάπτυξη, για ανάπτυξη οικονομίας και για δουλειές δεν έχει καμία σημασία αν δεν προσέξουμε και δεν προβλέψουμε τι θα γίνει σε ότι αφορά το νερό. Τώρα τι συμβαίνει στη χώρα μας; Πως η χώρα μας ανταποκρίνεται σε αυτό που περιέγραψε το βίντεο; Θα σας πω ότι δυστυχώς για άλλη μια φορά αυτό το πολύ σημαντικό θέμα είναι ουραγός. Θα σας παραθέσω κάποια στοιχεία τα οποία είναι σοκαριστικά και δεν ξέρετε.

Στην Ελλάδα η μέση κατανάλωση νερού κατά κάτοικο ξεπερνάει τα 1000 κυβικά μέτρα το χρόνο και είναι μακρά η πιο υψηλή κατανάλωση νερού στην Ευρώπη. Δεύτερη είναι η Ισπανία με 600 κυβικά μέτρα και υπόλοιπες χώρες καταναλώνουν κάτω από 400 κυβικά μέτρα ανά κάτοικο το χρόνο. Από το 2013 έως το 2016 η Ελλάδα ήταν η μοναδική χώρα μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών όπου η κατανάλωση του νερού αυξήθηκε. Σε όλες τις υπόλοιπες χώρες, εν καιρώ κρίσης μάλιστα, η κατανάλωση νερού αυξήθηκε ή παρέμεινε σταθερή. Από 10 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα το 2013 αυξήθηκε στα 11,5 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα το 2016 που σημαίνει ότι κάτι δεν κάνουμε σωστά.

Μάλιστα, αν σε αυτά προσθέσετε και το ακόλουθο στοιχείο, ότι δηλαδή ότι το 61% του νερού που χρησιμοποιούμε στη χώρα προέρχεται από άντληση από τα υπόγεια ύδατα και διαχειριζόμαστε μόλις το 39% τα επιφανειακά ύδατα, καταλαβαίνετε ότι εάν συνεχίσουμε έτσι, το μέλλον της χώρας δεν είναι καθόλου ευοίωνα σε ότι αφορά την επάρκεια και την ποιότητα αυτού του σημαντικού για την ανθρώπινη ζωή πόρου.

Θα μου πείτε γιατί αυτά τα λέει ένας υφυπουργός και ένας εκπρόσωπος του υπουργείου αγροτικής ανάπτυξης. Γιατί θα σας πω ένα άλλο στοιχείο που λέει ότι όταν μιλάμε για νερό ο καθένας έχει στο μυαλό του το πόσιμο νερό που χρησιμοποιούμε για κατανάλωση και στην καθημερινότητα μας ως πολίτες. Σύμφωνα, με τα στατιστικά της Eurostat το 81% του νερού που χρησιμοποιούμε πηγαίνει για την άρδευση των καλλιεργούμενων εκτάσεων, ενώ μόλις το 19% χρησιμοποιείται στις πόλεις για βιομηχανική χρήση, για την χρήση που κάνουμε εμείς ως πολίτες. Που σημαίνει τι πρέπει να κάνουμε τελικά;

Να δούμε, πως χρησιμοποιούμε το νερό τελικά, πέρα ως πολίτες, για την άρδευση, δηλαδή στον πρωτογενή τομέα. Εκεί οφείλω να πω πως η Ελλάδα πάλι έχει ένα αρνητικό ρεκόρ. Χρησιμοποιούμε περίπου 3000 κυβικά μέτρα νερού ανά εκτάριο, δηλαδή 300 κυβικά μέτρα περίπου ανά στρέμμα, όταν την ίδια ώρα η Ισπανία χρησιμοποιεί περίπου το 1/3 της ποιότητας του νερού αυτού περίπου 120 κυβικά μέτρα ανά στρέμμα, δηλαδή 1300 κυβικά ανά εκτάριο. Ας μην αναφερθούμε πόσα χρησιμοποιεί η Γερμανία ή η Πολωνία, εκεί βρέχει και πιο πολύ βέβαια. Εκεί η χρήση του νερού είναι κάτω από 100 κυβικά ανά στρέμμα.

Αυτό σημαίνει ότι η Ελλάδα χρησιμοποιεί 3 φορές πιο πολύ νερό για να αρδεύει τις καλλιέργειες της. Μια χώρα που έχει ανάλογα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά με αυτά της Ισπανίας. Αρα, κάτι πρέπει να γίνει άμεσα και το έχουμε εντοπίσει αυτό από την πρώτη στιγμή. Τι σημαίνει να ξοδεύει κάποιος 300 κυβικά το στρέμμα και τι σημαίνει να αντλεί το 61% αυτής της ποσότητας εξαντλώντας τα υπόγεια υδατικά μας αποθέματα; Θα σας πω ότι στην Αλεξανδρούπολη, την Κομοτηνή, τον Ίασμο, την Ροδόπη, την κεντρική Μακεδονία, τη Λάρισα, την Αργολίδα, τη Λακωνία, την Κρήτη και στην Πρέβεζα έχουμε το φαινόμενο της υφαλμύρωσης.

Τι σημαίνει αυτό; Αντλούμε από τον υπόγειο υδροφόρο, ταπεινώνεται ο υπόγειος υδροφόρος ορίζοντας και τότε έχουμε εισροή θαλασσινού νερού μέσα στον υδροφόρο που καταστρέφει το υδατικό μας αποθέματα το οποίο εν συνεχεία χρησιμοποιείται καταστρέφοντας τις καλλιεργούμενες εκτάσεις. Έτσι, έχουμε ως αποτέλεσμα, ήδη, σε πολλές περιστάσεις σε πολλές περιοχές της Ελλάδας, να ποτίζουμε με νερό το οποίο οι αγωγοί μας ξεπερνάνε τους 1000 – 2000 βαθμούς και τελικά η υγεία των φυτών καταστρέφεται. Παράλληλα, εξαντλούμε έναν πόρο που δεν ανανεώνεται και δεν εμπλουτίζεται με την ίδια ταχύτητα με την οποία εμείς αντλούμε νερό, καταδικάζοντας τις επόμενες γενιές Ελλήνων να μην μπορούν να διαχειριστούν το πρόβλημα το οποίο θα αντιμετωπίσουν. Πέρα από αυτό, φυσικά, έχουμε ένα άμεσο δυσμενές αποτέλεσμα το οποίο είναι η αύξηση του κόστους του πρωτογενούς τομέα της παραγωγής. Από την στιγμή που τραβάμε από 200, 300 και 400 κυβικά μέτρα νερό, γίνεται αντιληπτό ότι ξοδεύουμε περισσότερη ενέργεια, ηλεκτρική ενέργεια ή ακόμα και πετρέλαιο, συνεπώς το κόστος παραγωγής γίνεται ακόμα πιο υψηλό. Άρα, έχουμε έναν τομέα σήμερα μη ανταγωνιστικό και αύριο αν συνεχίσουμε με τον ίδιο τρόπο απλά δεν θα υπάρχει.

Πρέπει να σας πω ότι από τους δεκαεπτά στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης του Ο.Η.Ε., ο δεύτερος αφορά την καταπολέμηση της πείνας, δηλαδή της επισιτιστικής ασφάλειας. Εκεί όπως καταλαβαίνετε, ο κλάδος ο οποίος διασφαλίζει την επάρκεια διατροφικών προϊόντων είναι φυσικά ο πρωτογενής τομέας. Ο πρωτογενής τομέας ~~θ-θ~~ φυσικά χρειάζεται νερό για να παράγει τα προϊόντα του και είναι ο τομέας ο οποίος πρώτος εκτίθεται στα δυσμενή αποτελέσματα των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής. Η κλιματική αλλαγή ~~πθ~~ προβλέπει ότι τις επόμενες δεκαετίες θα έχουμε και μείωση των ετήσιων βροχοπτώσεων, μεγαλύτερη μέση θερμοκρασία μέσα στον χρόνο και μεγαλύτερες περιόδους ανομβρίας. Εάν τα βάλετε αυτά με την επικρατούσα πρακτική, να τραβάμε δηλαδή το 60% του νερού από τον υπόγειο υδροφόρο, δηλαδή από τα 10 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα να αντλούμε τα έξι δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα κάθε χρόνο από τον υπόγειο υδροφόρο, καταλαβαίνετε ότι η Ελλάδα έχει μπει σε μια πορεία που δεν έχει επιστροφή και δεν έχει και καλό τέλος.

Θα σας πω ένα μέγεθος έτσι για να καταλάβετε τι σημαίνει να αντλούμε έξι δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα. Η λίμνη του Μαραθώνα έχει κατά έτος περίπου 11-12 εκατομμύρια κυβικά μέτρα νερού, εξαντλούμε κάθε χρόνο περίπου 600 λίμνες του Μαραθώνα από τα υπόγεια υδατικά μας αποθέματα. Αυτό πρέπει να αλλάξει. Τι κάνουμε

εμείς τώρα ως πολιτεία, ως κυβέρνηση και ως υπουργείο αγροτικής ανάπτυξης για αυτό. Από την αρχή έχουμε εντοπίσει το θέμα και ο Πρωθυπουργός το έχει θέσει ως προτεραιότητα. Άρα τι πρέπει να κάνουμε; Να εξορθολογήσουμε αρχικά τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιούμε το νερό. Που σημαίνει νέα αρδευτικά συστήματα στις καλλιέργειες, να ξεφύγουμε από τους παραδοσιακούς τρόπους που ποτίζουμε με το κανονάκι ή με κατάκλιση και ανοιχτά αυλάκια, είτε τσιμεντένια είτε χωμάτινα, τα οποία έχουν τραγικές απώλειες νερού. Επομένως, πρώτον να πάμε σε νέα αρδευτικά συστήματα, να χρησιμοποιήσουμε νέους καλλιεργητικούς τρόπους μέσω της γεωργίας ακριβείας που πορωθούμε εντατικά και μέσω της ευφυούς γεωργίας, ώστε να ποτίζουμε όποτε χρειάζεται.

Τι σημαίνει αυτό; Θα σας πω ένα παράδειγμα. Ένας αγρότης σήμερα ποτίζει, είτε επειδή ποτίζει ο γείτονας είτε επειδή έχει περάσει αρκετό χρονικό διάστημα από την τελευταία φορά που πότισε. Ενώ θα πρέπει να παρατηρεί το χωράφι του, να έχει τα δεδομένα που να αποδεικνύουν τι υγρασία έχει και να ποτίζει ανάλογα με τα δεδομένα που θα του δώσει για παράδειγμα ένας έσορας που συνδυαζόμενος με έναν τοπικό μετεωρολογικό σταθμό που θα τον ενημερώσει ότι δεν θα βρέξει τις επόμενες 2-3 μέρες, τότε θα τον οδηγήσει στο να πάει να ποτίσει. Αυτό ονομάζεται γεωργία ακριβείας. Άρα, νέα αρδευτικά προγράμματα τα οποία πριμοδοτούμε μέσα από τα ευρωπαϊκά προγράμματα, νέες καλλιεργητικές πρακτικές και γεωργία ακριβείας που προωθούμε με κίνητρα που προωθούμε μέσω των ευρωπαϊκών προγραμμάτων, αλλά και μέσα από την εκπαίδευση των αγροτών, τους οποίους θέλουμε να τους κάνουμε κοινωνούς του προβλήματος και να τους εξηγήσουμε ότι με αυτόν τον τρόπο προστατεύει τόσο τον πόρο, αλλά μειώνει και το κόστος της καλλιέργειάς του.

Λιγότερο νερό, άρα λιγότερη ενέργεια και επομένως μικρότερο κόστος. Αυτά όσον αφορά την χρήση. Όσον αφορά τη διαχείριση η Ελλάδα διαχειρίζεται το 11% του βρόχινου νερού, που σημαίνει ότι πρέπει να προχωρήσουμε άμεσα σε ένα εθνικό σχέδιο ανασυγκρότησης των αγροτικών περιβαλλοντικών υποδομών που θα συγκεντρώνουν σε μικρούς ταμειυτήρες το βρόχινο νερό που χάνεται αδιαχειρίστο στη θάλασσα και θα το οδηγούμε στα χωράφια και στις καλλιεργούμενες εκτάσεις με έξυπνα κλειστού τύπου αρδευτικά συστήματα.

Τι σημαίνει έξυπνα; Ηλεκτροβάνες, απομακρυσμένη διαχείριση που βοηθούν τον αγρότη να χρησιμοποιεί το νερό που έχει πραγματικά ανάγκη, που θα χρεώνεται πιο ακριβά το νερό αν ο αγρότης ποτίζει στις 12 το μεσημέρι, πιο οικονομικά αν χρησιμοποιεί το νερό το βράδυ, καθώς το μεσημέρι το 40% του νερού που χρησιμοποιεί χάνεται, διότι εξατμίζεται. Άρα, όλα αυτά είναι αντικείμενο ενός εθνικού στρατηγικού σχεδίου που πρέπει επιτέλους να αλλάξει τη ρότα της Ελλάδας και τον τρόπο με τον οποίο σήμερα χρησιμοποιούμε και διαχειριζόμαστε το νερό στην γεωργία μεταξύ άλλων.

Αυτά τα λίγα ήθελα να σας πω, καθώς πιστεύω ότι οι επόμενοι ομιλητές θα το αναλύσουν με μεγαλύτερη ακόμα ακρίβεια και θέλω να σας πω ότι ο Κυριάκος Μητσοτάκης από την πρώτη στιγμή που ανέλαβε την διακυβέρνηση αυτού του τόπου έθεσε ως βασική προτεραιότητα της κυβέρνησης, την προστασία του περιβάλλοντος. Για αυτό έχει ορίσει ως Γενικό Γραμματέα τον Κώστα Αραβώση, ο οποίος είναι αναπληρωτής καθηγητής στο Μετσόβιο.

Μαζί ήμασταν στο τομέα περιβάλλοντος και ενέργειας προετοιμάζοντας τρία χρόνια αυτό που εσείς σήμερα βλέπετε να υλοποιείται ως κυβερνητική πολιτική. Μαζί με τον Γιώργο Κρεμλή με τον οποίο συζητάγαμε και για την διαχείριση των απορριμμάτων, αλλά για δράσεις προστασίας του περιβάλλοντος, γιατί δεν μπορούμε πλέον να κλείνουμε τα ματιά στα προβλήματα, δεν μπορούμε να κάνουμε ότι δεν συμβαίνουν πια αυτά τα πράγματα στη χώρα μας, η κλιματική αλλαγή έρχεται και χτυπάει τη χώρα μας με βάνουσο τρόπο, έχουμε θύματα, οικονομικές καταστροφές και αυτό πρέπει να σταματήσει.

Πρέπει, λοιπόν, άμεσα να αναλάβουμε δράσεις ώστε η Ελλάδα να είναι από τις πρώτες χώρες που θα μπορέσει να αντιμετωπίσει και τις αιτίες της κλιματικής αλλαγής και της καταστροφής του περιβάλλοντος, αλλά και τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής που είναι μια πραγματικότητα πια στον πλανήτη μας.